

1D multipulzus NMR kísérletek

Rohonczy János

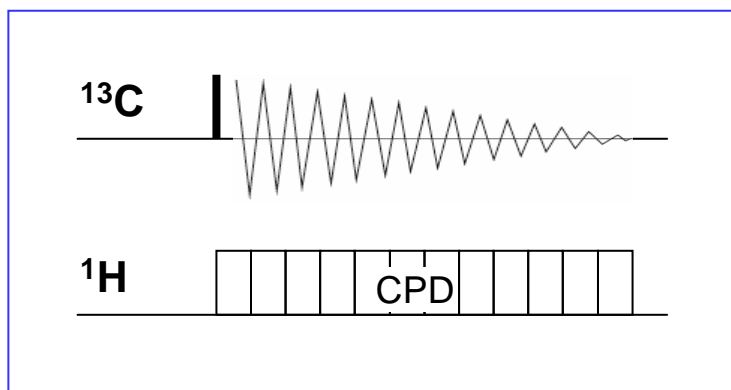
ELTE, Szervetlen Kémia Tanszék

*Modern szerkezetkutatósi módszerek előadás
2012.*

1. Protonlecsatolt heteronukleáris mérések

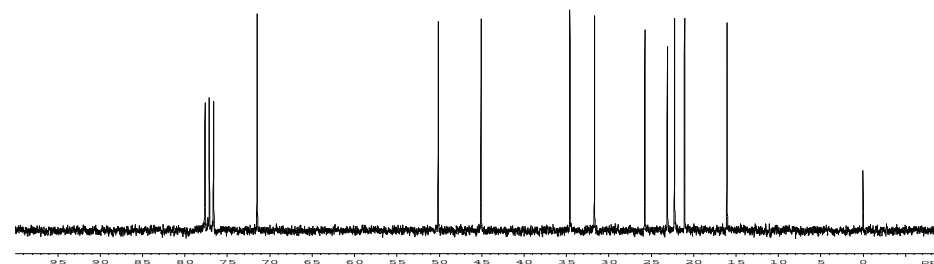
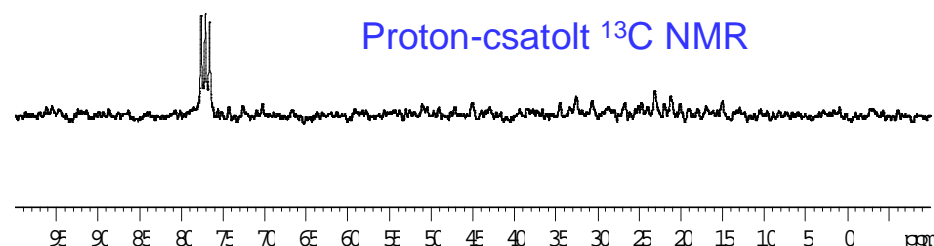
Elv ^{13}C mag detektálása alatt a protoncsatornán 180° -os pulzusok különböző fázisokkal. (Pl. WALTZ16 kompozit pulzus)

Pulzusprogram

Eredmény

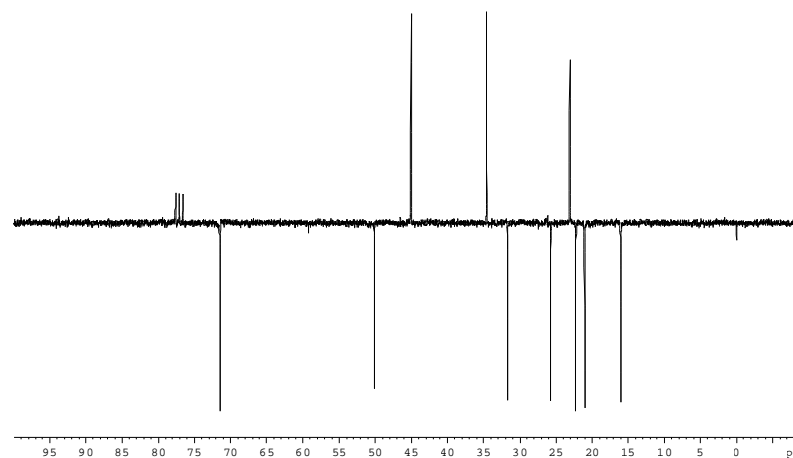
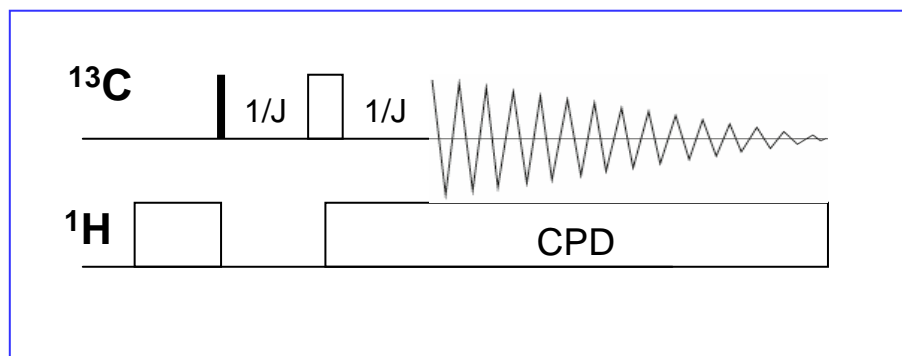
- Minden ^{13}C mag szingulett jelet ad.
  - Egyszerűbb spektrum
  - Jobb, jel/zaj viszony

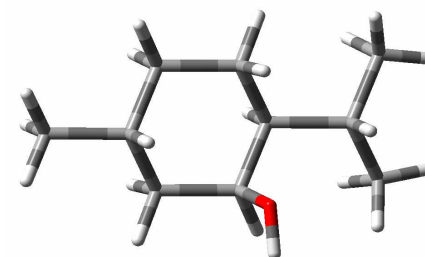
2. Multiplicitás-szelekció (APT, Attached Proton Test)

Elv X-H csatolás tipikus értéke alapján a mágneszettség vektorok manipulálása

Pulzusprogram

Mentol APT spektruma

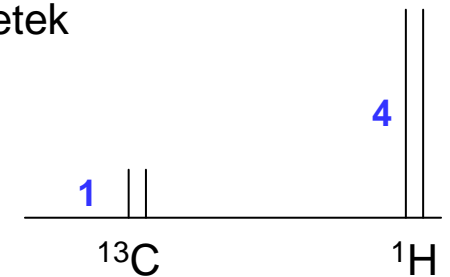
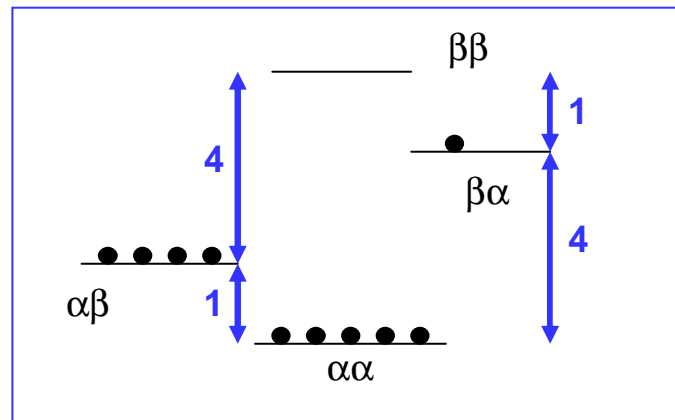
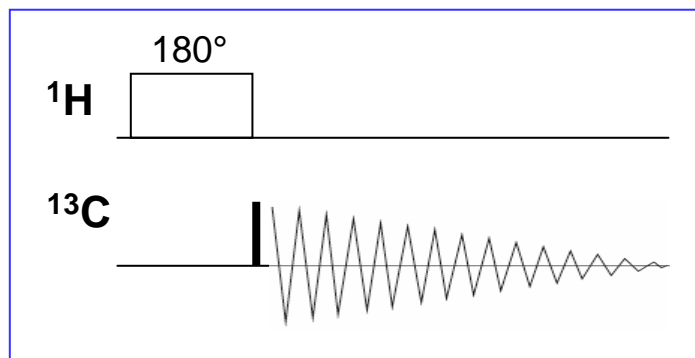
Eredmény

- Mindex C mag szingulett jelet ad
- CH_3 (-), CH_2 (+), CH (-), $\text{C}(+)$ előjelű

3. Jelintenzitás növelése szelektív polarizáció transzferrel

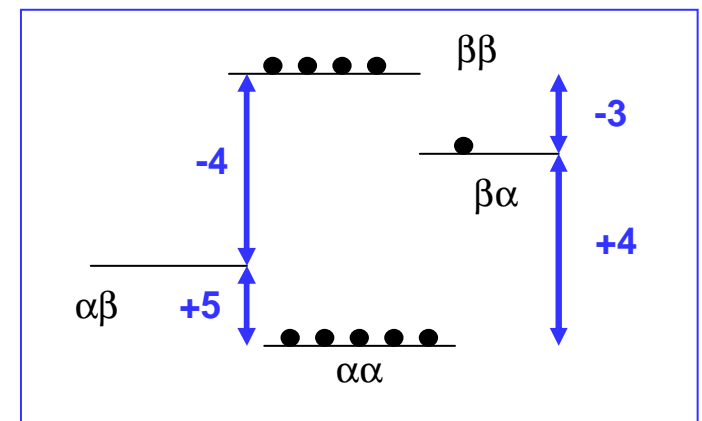
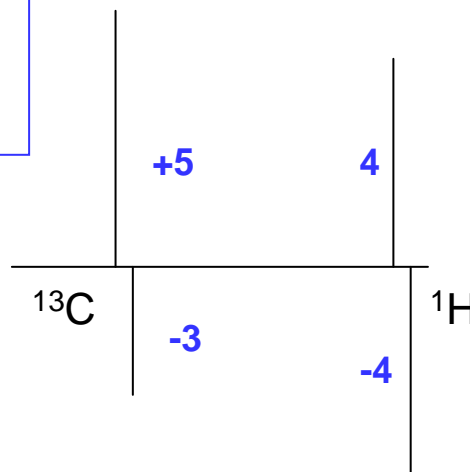
Elv Szélsőséges betöltöttségű X-átmenetek létrehozása a hidrogén-átmenetek szelektív invertálásával

Pulzusprogram

Eredmény

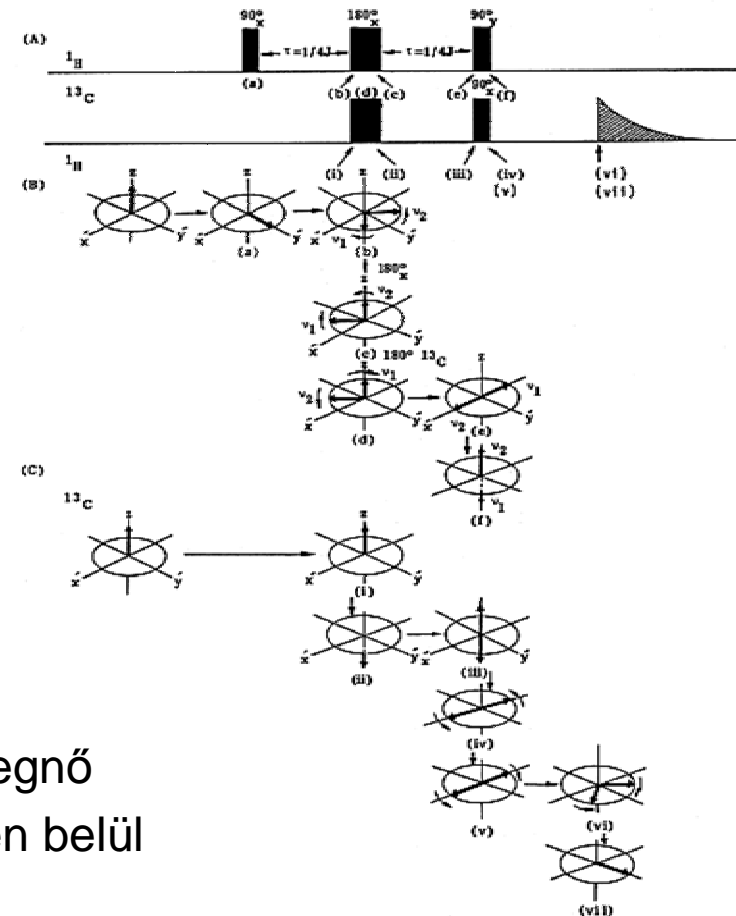
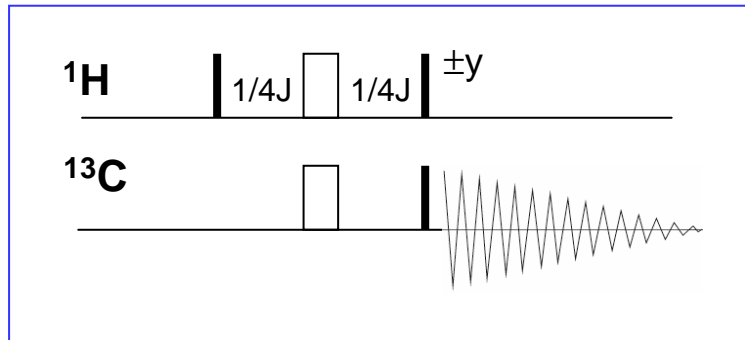
- X magok jelintenzitása γ_X/γ_H arányában megnő
- Sajátos intenzitásarányok a multipletteken belül

Jelintenzitás növelése polarizáció transzferrel (INEPT, Insensitive Nucleus Enhancement by Polarization Transfer)

Elv Szélsőséges betöltöttségű X-átmenetek létrehozása a hidrogén-átmenetek nem-szelektív invertálásával

Pulzusprogram

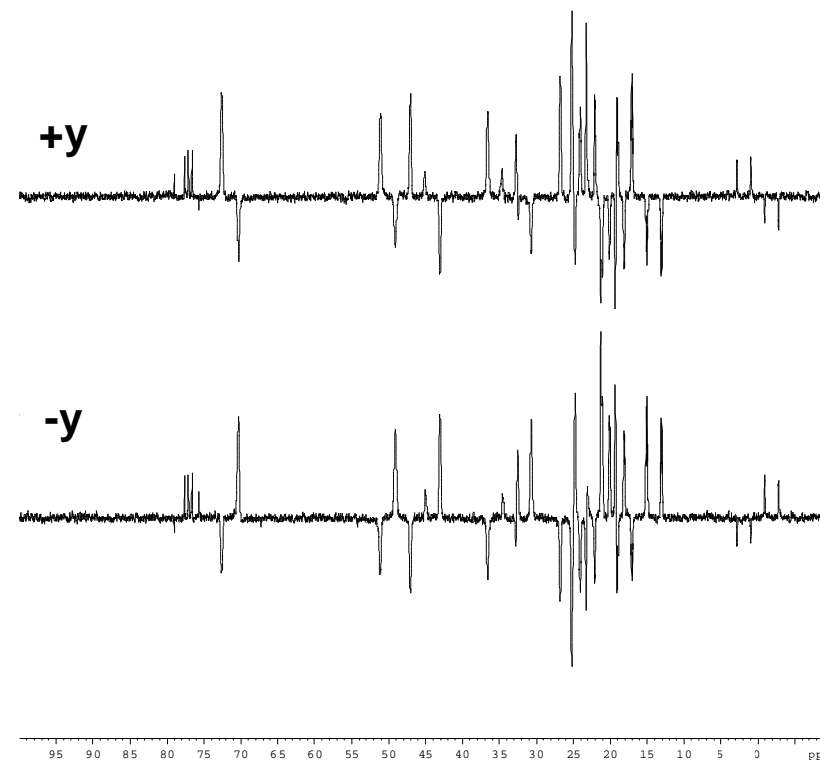
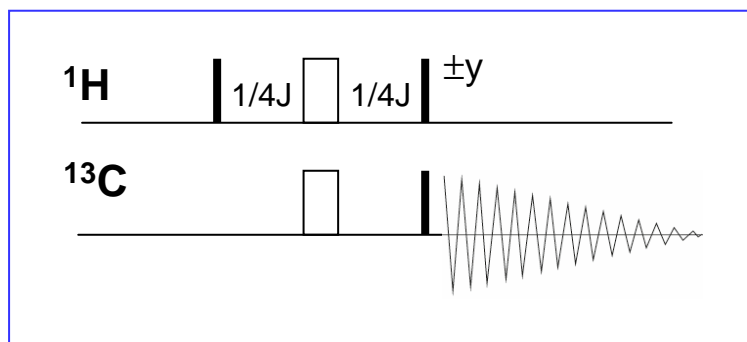
Eredmény

- X magok jelintenzitása $\gamma_{\text{X}}/\gamma_{\text{H}}$ arányában megnő
- Sajátos intenzitásarányok a multipletteken belül

Jelintenzitás növelése polarizáció transzferrel (INEPT, Insensitive Nucleus Enhancement by Polarization Transfer)

Elv Szélsőséges betöltöttségű X-átmenetek létrehozása a hidrogén-átmenetek nem-szelektív invertálásával

Pulzusprogram

Eredmény

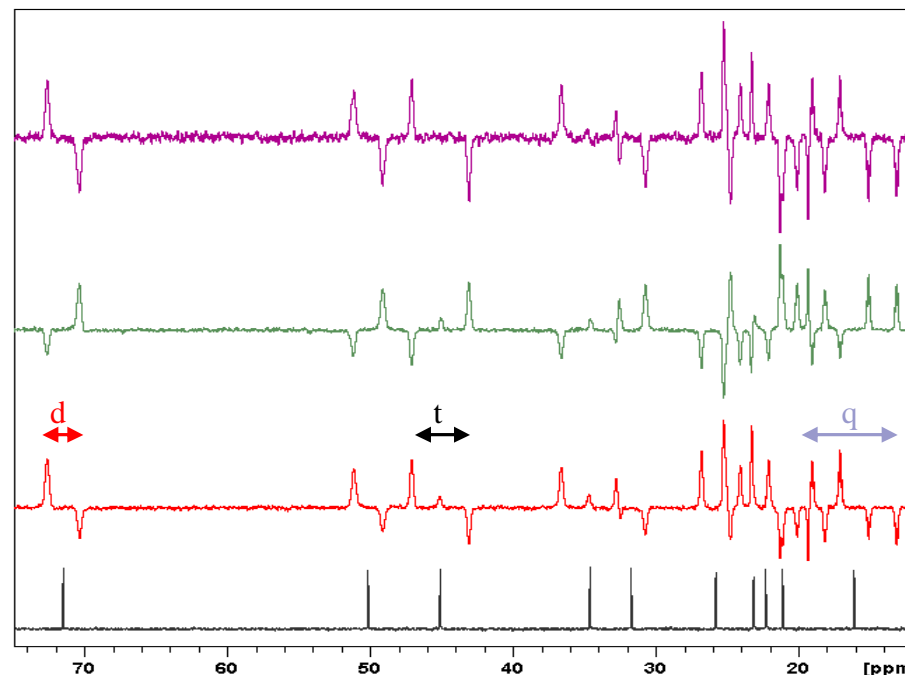
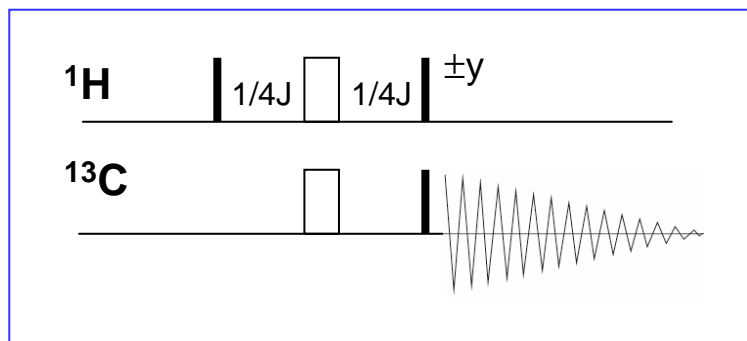
- X magok jelintenzitása γ_X/γ_H arányában megnő
- Sajátos intenzitásarányok a multipletteken belül

Mentol INEPT spektruma

Jelintenzitás növelése polarizáció transzferrel (INEPT, Insensitive Nucleus Enhancement by Polarization Transfer)

Elv A két spektrum különbsége

Pulzusprogram

Mentol INEPT spektruma

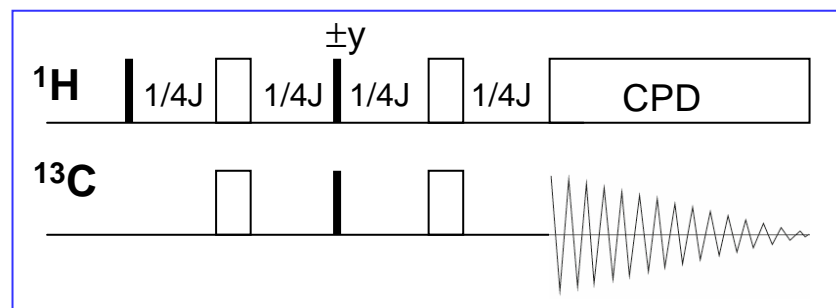
Eredmény

- X magok jelintenzitása γ_X/γ_H arányában megnő
- Sajátos intenzitásarányok a multipletteken belül

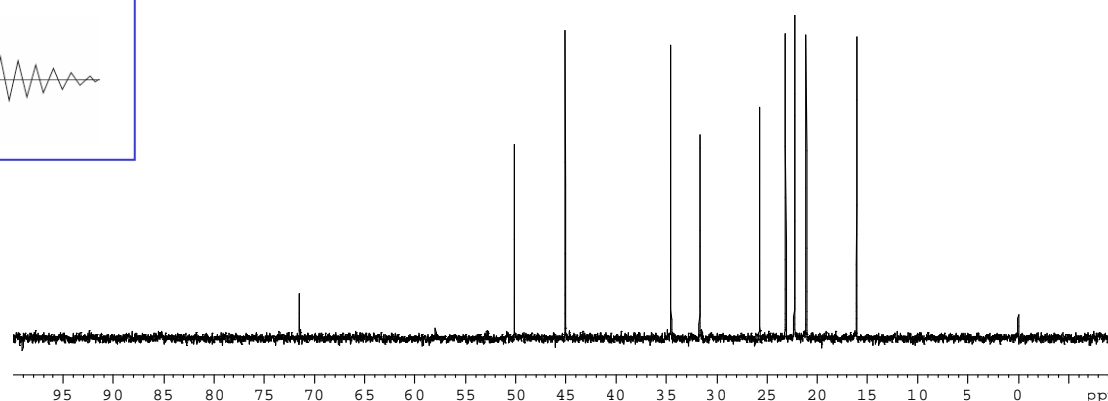
Jelintenzitás növelése polarizáció transzferrel (INEPT-RD, Insensitive Nucleus Enhancement by Polarization Transfer)

Elv Mint az INEPT-ben, de a pulzusprogram végén a mágnesszettségvektorok refókuszálása, majd a detektálás alatt protonlecsatolás

Pulzusprogram

Mentol INEPT spektruma

Eredmény

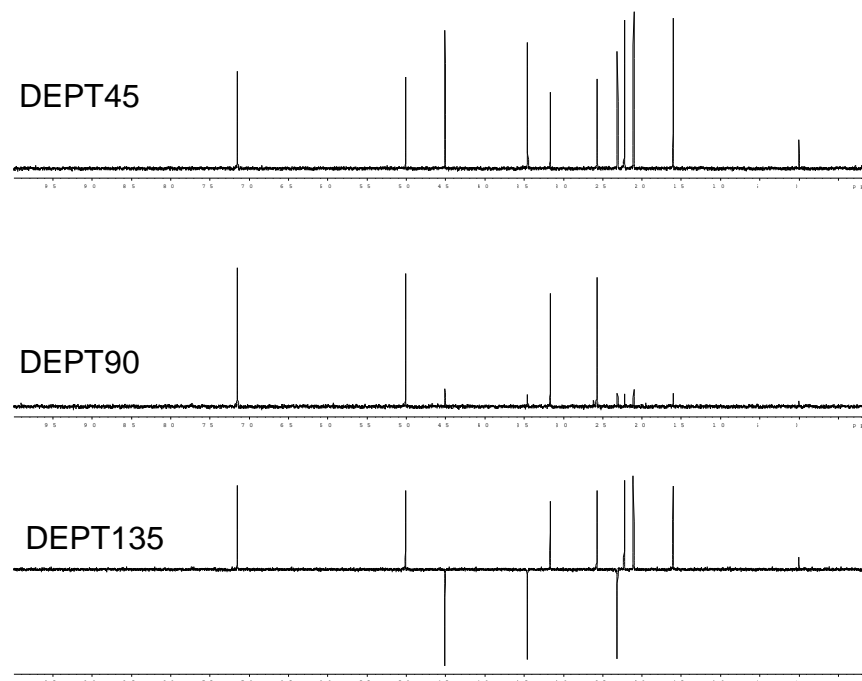
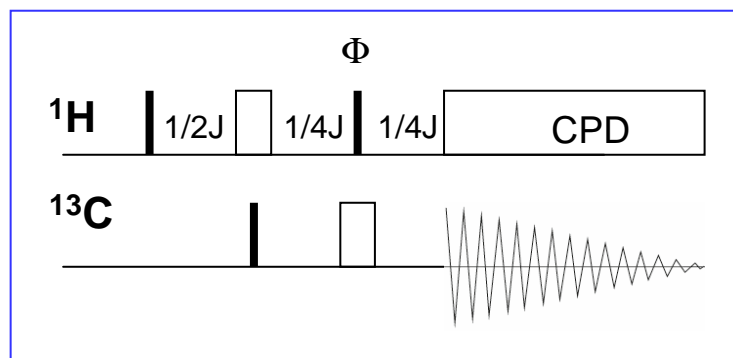
- X magok jelei γ_X/γ_H függvényében megnőnek, szingulett jelet adnak
- CH₃ (+), CH₂ (+), CH (+), CH₀ eltűnik

Jelintenzitás növelése polarizáció transzferrel (DEPT, Distortionless Enhancement by Polarization Transfer)

Elv: Polarizáció-transzfer, de a multiplicitás-szelekció az utolsó pulzus hosszával történik
Double-kvantum koherencia alapján működik, vektormodellel nem értelmezhető

Pulzusprogram

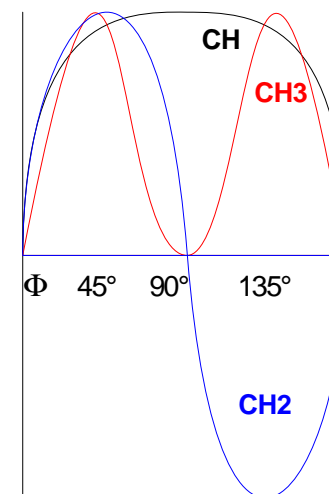
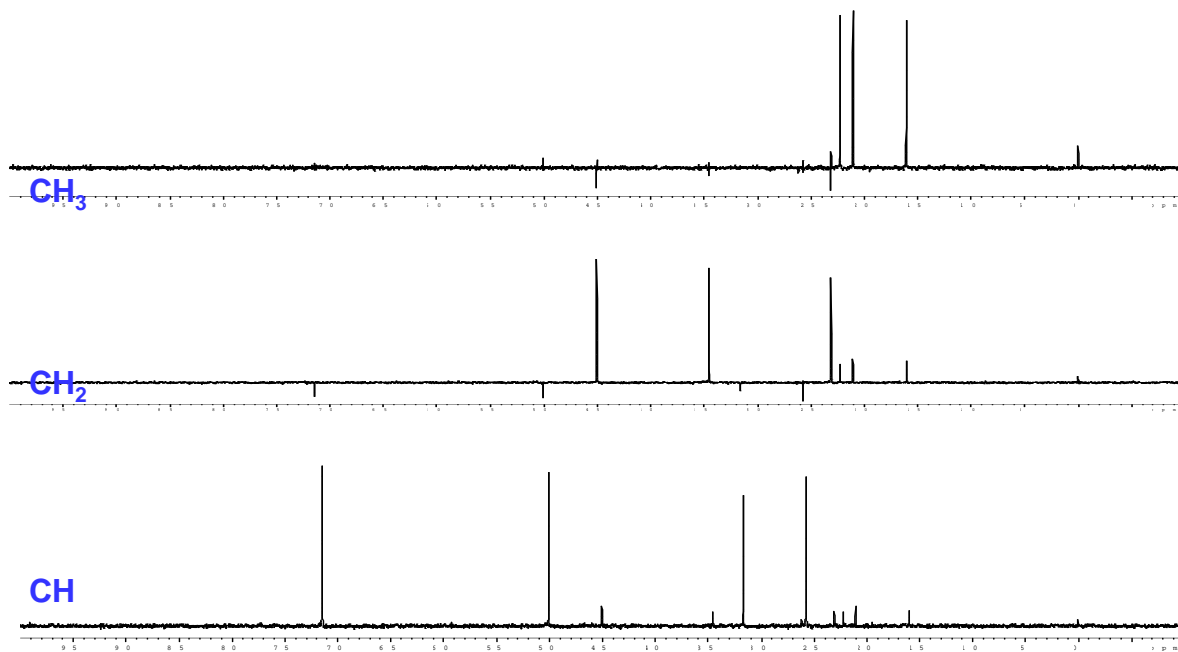
Eredmény

- X magok jelei γ_X/γ_H függvényében megnőnek, szingulett jelet adnak
- DEPT135: CH_3 (+), CH_2 (-), CH (+), CH_0 eltűnik
- Kevésbé érzékeny a csatolási állandók eltérésére

Editált DEPT spektrumok – spin-aritmetika (DEPT, Distortionless Enhancement by Polarization Transfer)

Elv: Három DEPT spektrum összeadása megfelelő koefficiensekkel

$$\text{Mentol} \\ D = A + 1.2 B = \text{DEP45} - 0.8 * \text{DEPT90} + 1.2 * (\text{DEPT135} - 0.6 \text{DEPT90}) = \text{CH}_3 +$$

Eredmény

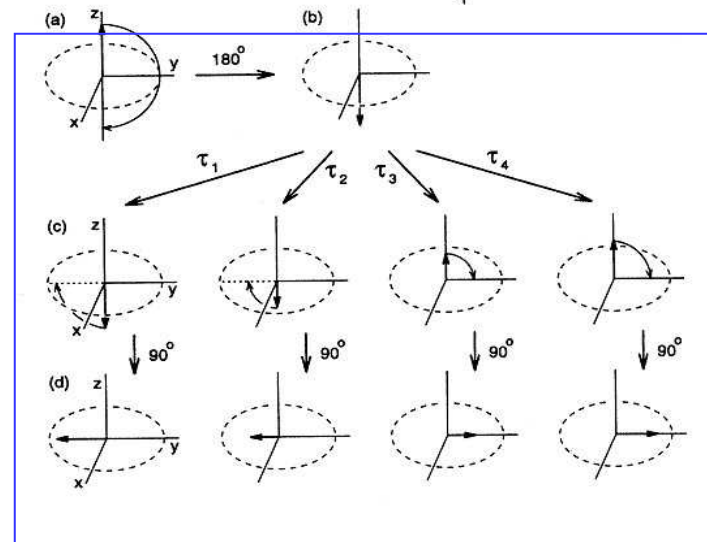
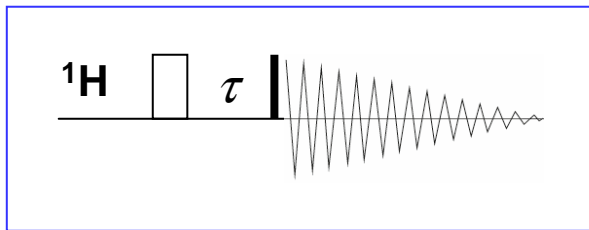
- Külön-külön CH₃, CH₂ és CH spektrumok, CH₀ eltűnik

4. Spin-rács relaxációs sebesség mérése

(Inversion Recovery)

Elv: Makroszkopikus mágnesezettséget $-z$ irányba billentjük, majd τ ideig várunk
 A relaxációt megszakítva 90° -os kiolvasó pulzussal megmérjük a jel intenzitását

Pulzusprogram

Eredmény

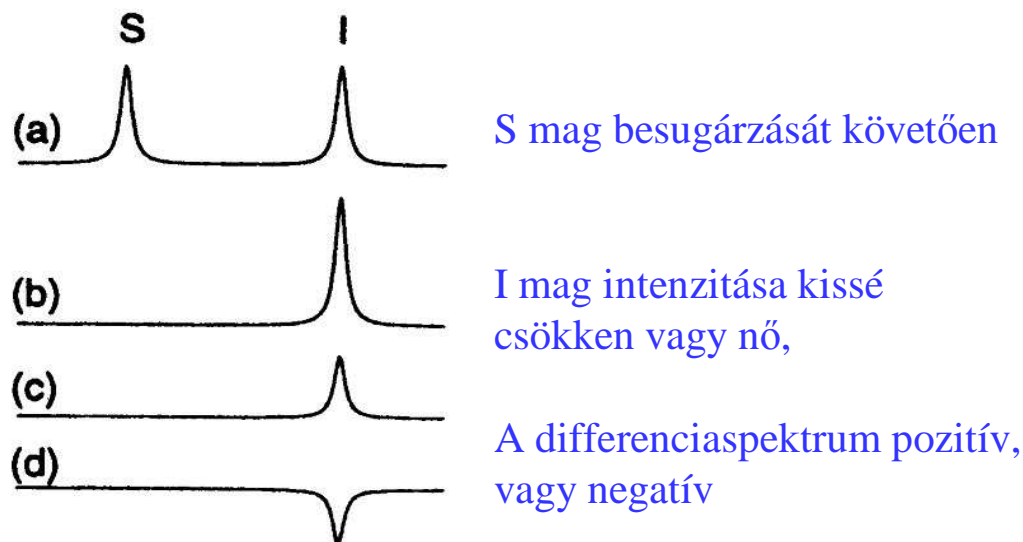
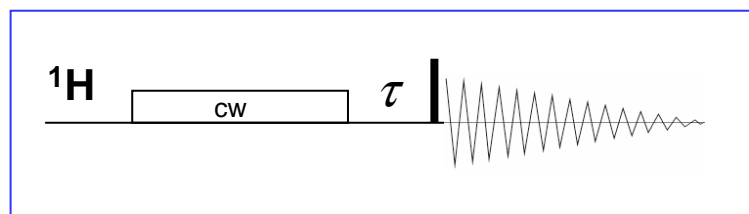
- A jel $-Y_0$ és $+Y_0$ értékek között – monoton – változik
- Göbeillesztés

$$Y(\tau) = Y_0 \left(1 - 2 \cdot e^{-\tau/T_1} \right)$$

5. Távolságmérés NOE differencia kísérlettel (NOE, Nukleáris Overhauser Effect)

Elv: Dipolárisan csatolt, közeli magpárok közül az egyiknek az átmeneteit telítjük
A csatolt partnek jelintenzitása megnő, vagy lecsökken.

Pulzusprogram

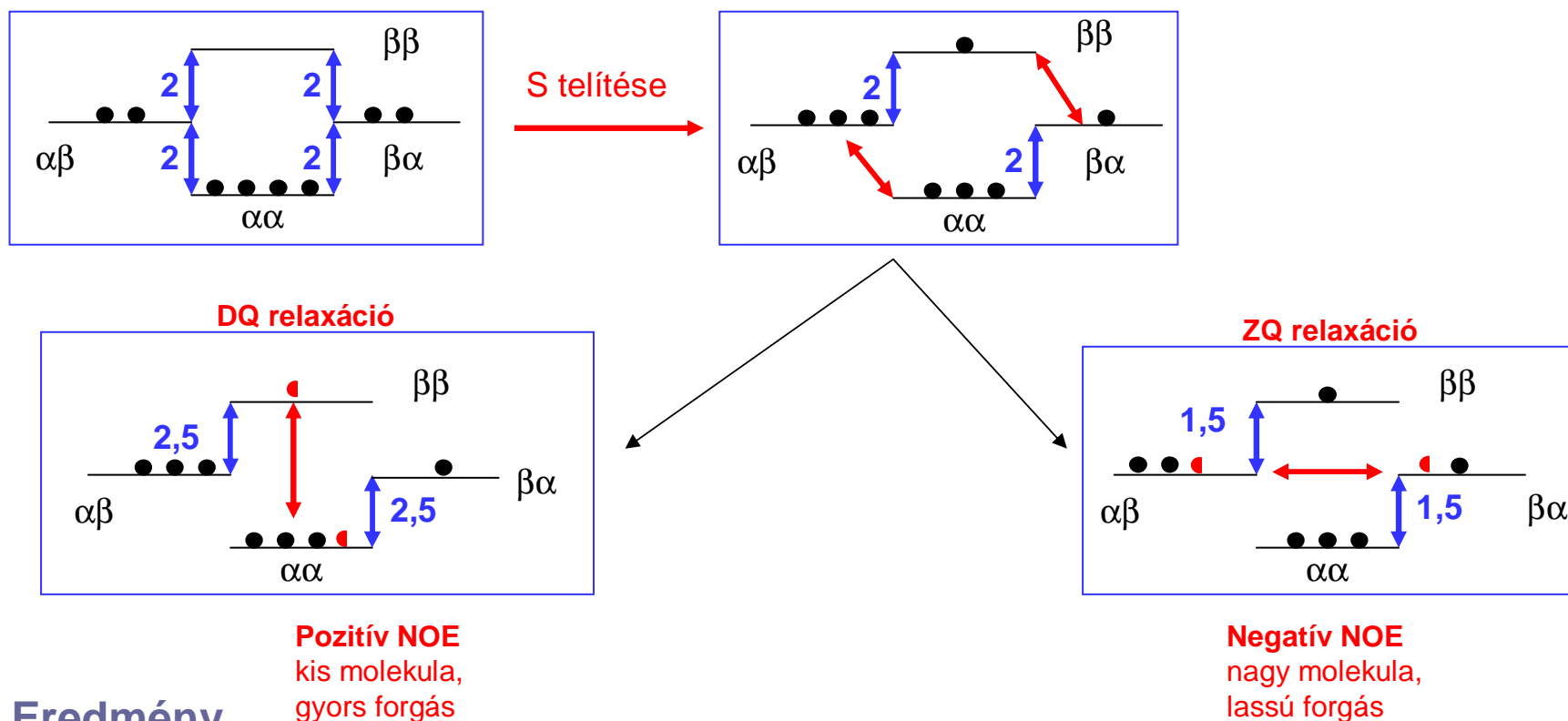

Eredmény

- A 2-6 Angströmnél közelebbi atommagok jelintenzitása megváltozik

5. Távolságmérés NOE differencia kísérlettel (NOE, Nukleáris Overhauser Effect)

Elv: A telítést követően SQ, DQ és ZQ relaxációs folyamatok
A csatolt partnerek jelintenzitása megnő, vagy lecsökken.

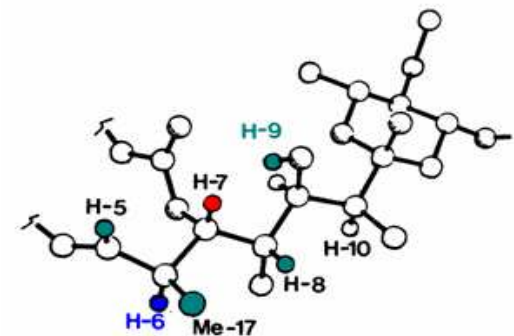
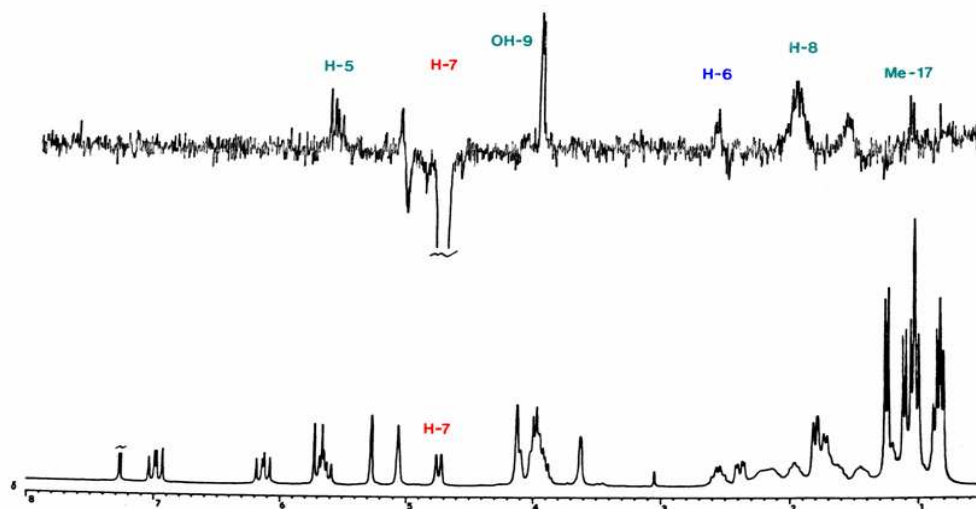

Eredmény

- Kis molekuláknál pozitív, nagyoknál negatív NOE jellemző

5. Távolságmérés NOE differencia kísérlettel (NOE, Nukleáris Overhauser Effect)

Elv: Dipolárisan csatolt, közeli magpárok közül az egyiknek az átmeneteit telítjük
A csatolt partnek jelintenzitása megnő, vagy lecsökken.

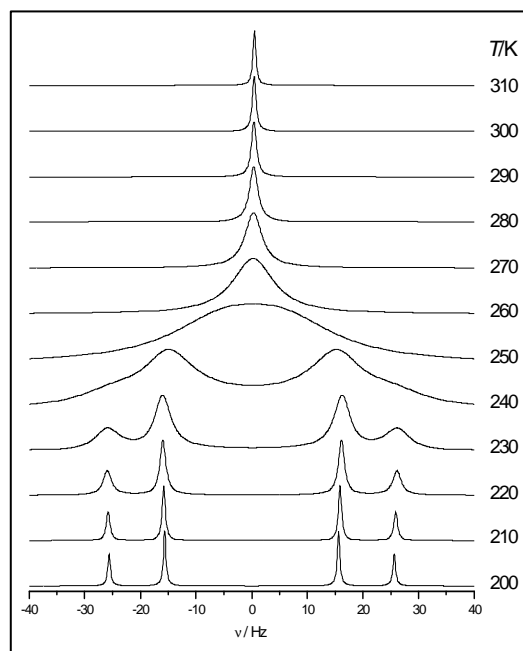
Elaiophyllin CDCl₃-ban

Eredmény

- Távolságfüggés $1/r^6$, kvantitatíven skálázható.

6. Cserefolyamatok észlelése NMR jelek kiszélesedésével (DNMR, Dinamikus NMR)

Elv: A detektálás hosszú ideje alatt megváltozik a magoknak a kémiai környezete
A jelek a cseresebességtől függően kiszélesednek, vagy kiélesednek

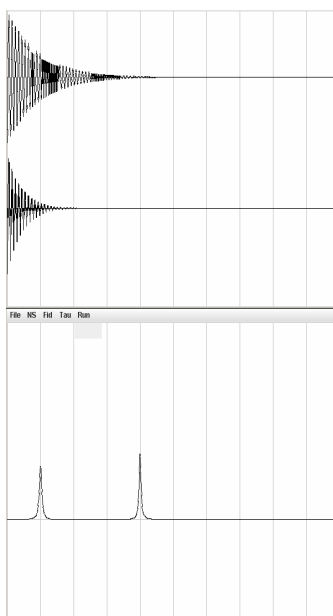
Kölcsönös A ↔ B csere

Eredmény

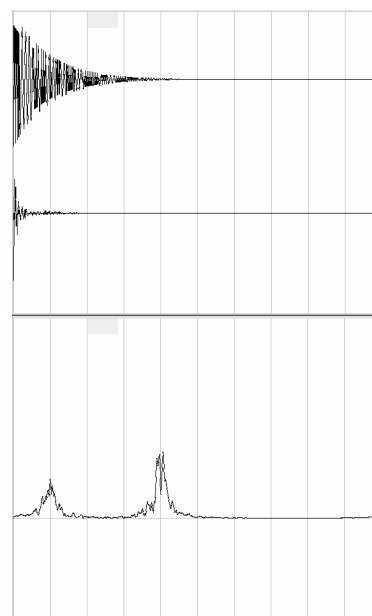
- Egzakt adatok spektrumgörbe szimulációjával
- Konformációváltozás, vagy migráció cseresebessége mérhető
- Hőmérsékletfüggésből aktiválási paraméterek is meghatározhatók

6. Cserefolyamatok észlelése NMR jelek kiszélesedésével (DNMR, Dinamikus NMR)

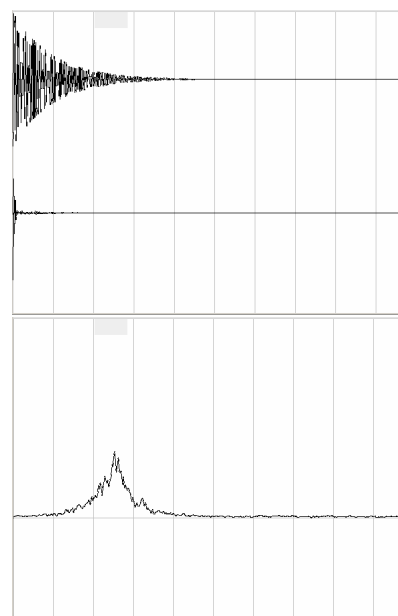
Elv: Egyedi spinek lassan relaxálnak,
szuperponált jel koherenciahossza csökken, majd újra nő

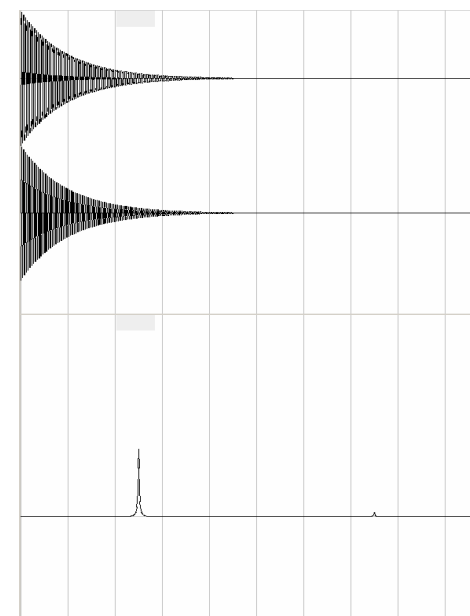
$\tau = 1$ s

$\tau = 0.1$ s

$\tau = 0.01$ s

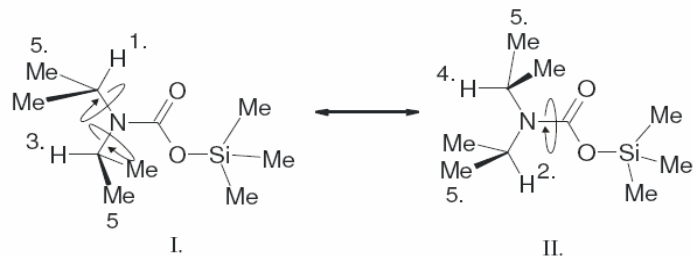

$\tau = 0.001$ s

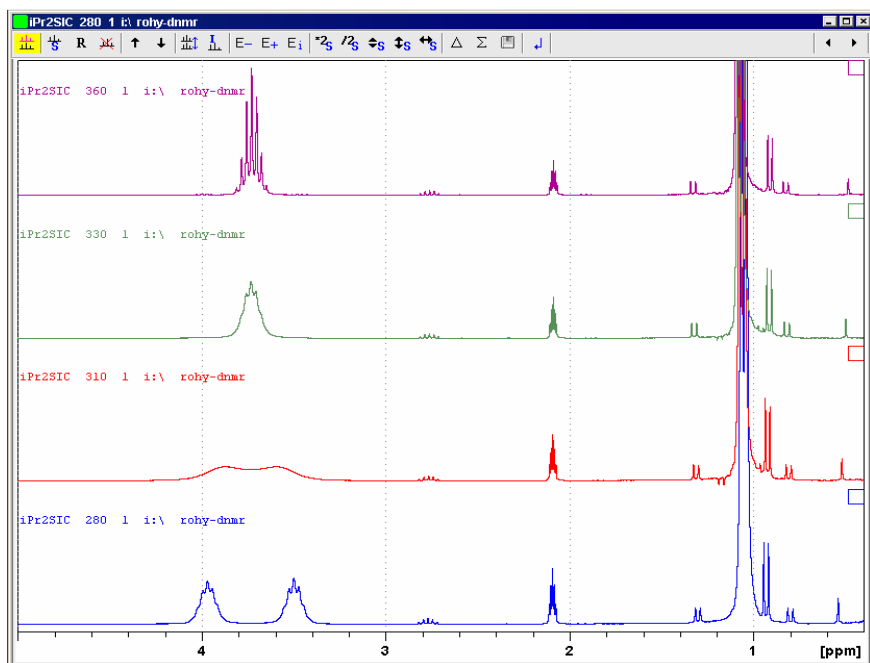
Kölcsönös A $\leftrightarrow$ B csere

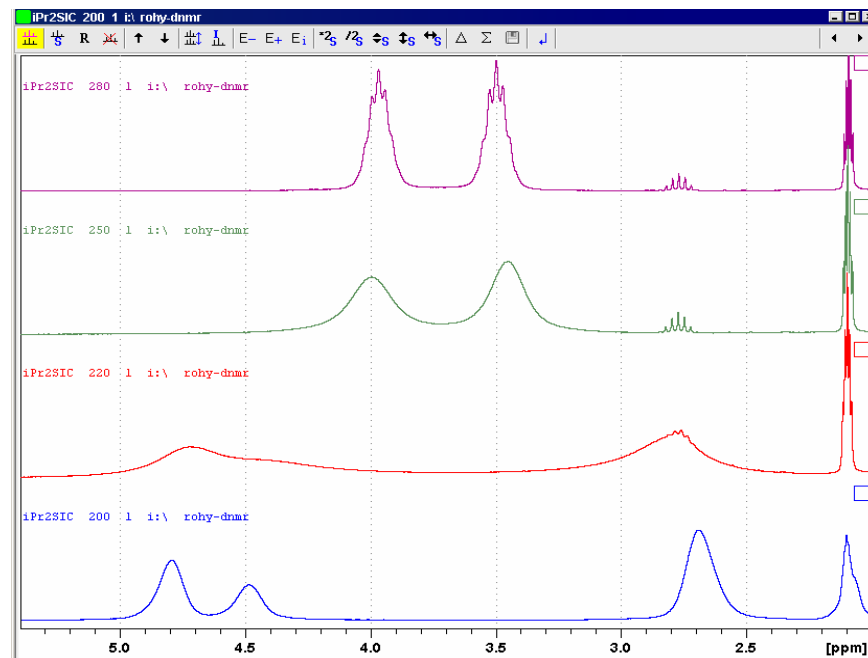
6. Cserefolyamatok észlelése NMR jelek kiszélesedésével (DNMR, Dinamikus NMR)

1. Gear-effektus: $1 \Leftrightarrow 4$ és $3 \Leftrightarrow 2$ csere
2. Amid-rotáció: $1 \Leftrightarrow 2$ és $3 \Leftrightarrow 4$ csere

280 - 360 K között *amid-rotáció*

200 – 280 K között *gear-rotáció*

6. Cserefolyamatok észlelése NMR jelek kiszélesedésével (DNMR, Dinamikus NMR)

Eyring-Polányi egyenlet

$$k(T) = \frac{\kappa \cdot k_B}{h} T \exp\left(-\frac{\Delta H^\ddagger - T\Delta S^\ddagger}{RT}\right)$$

logaritmálva

$$\ln(k(T)) = \left(\ln \frac{\kappa \cdot k_B}{h} + \frac{\Delta S^\ddagger}{R}\right) - \left(\frac{\Delta H^\ddagger}{R}\right) \cdot \frac{1}{T}$$

